

voor Lavacherie, *acouplâdje* = het koppelen, voor Rance gedocumenteerd door Ducarme—Gozin, en *accopléye* = gekoppeld, te vinden bij Noël. Binnen de grenzen van onze kaart mag het woord *koppelen* bekend geacht worden ook buiten het koppelmes-gebied, getuige niet alleen de uitdrukkelijke vermelding voor N 31 maar ook de opgaven van *koppelstek* of *koppelstekker* (= een gutsvormig boortje waarmee men de koppelgaatjes aanbrengt) uit H 36, 72, I 231, N 38, 46, 78 en O 75 en van **kollestekker* uit O 5. Men kan concluderen, dat reeds voor de invoering van het koppelmes een groot zuidelijk gebied onder Franse en Waalse invloed het woord *koppelen* zal hebben gebruikt. *Binden* e.d. zal daartussendoor een zekere gebruiksfrekwentie hebben behouden, zodat het in de Meierij ontwikkelde koppelmes in de periferie *bindmes* genoemd kon worden.

Het boren van de koppelgaatjes blijkt volgens de antwoorden bij vraag 14 te geschieden met uiteenlopende werktuigen, in hoofdzaak priemen of zwingboren. Wallonië kent een priem of handboortje: Ducarme—Gozin geven de naam *viyète* voor Rance en Crupet, Delvaux *viète* voor Silenrieux, Vauchellet *vrillette*. De zwingboor, het bekende timmermanswerktuig met krukasprincipe, wordt gebruikt in tal van plaatsen, nogal erg verspreid, maar zij vindt een centrum in een gebied met het woord *koppelboor*. Hier ziet men dus weer de isoglosse vallen binnen de isopragme. De eerste is op de kaart ingetekend: binnen dit gebied wordt in de meeste plaatsen *koppelboor* opgegeven, daarbuiten ook in I 175. Het woord blijkt dus, anders dan *koppelmes*, Vlaanderen niet of nauwelijks (I 175) bereikt te hebben. Op zichzelf genomen zou *koppelmes* wel uit Vlaanderen verspreid kunnen zijn. Dat er een duidelijke grens ligt ten westen van het Land van Waas, kon er dan op wijzen, dat dit gebied niet naar het westen heeft gestraald. Bezwaarlijk voor deze veronderstelling acht ik het echter, dat Antwerpen en Zuid-Brabant praktisch buiten de koppelmes-vernieuwing blijven, terwijl deze gebieden zich toch min of meer duidelijk aansluiten bij alles wat vanuit het zuidwesten is bekend geworden: *hielmes* op kaart 2, *pasbank* op kaart 4, *zoolmes-teenmes* op kaart 6, *dissel* op kaart 15 en *schrappaardje* op kaart 17. Daarom houd ik het erop, dat *koppelen* vanuit het zuidwesten is verbreid, dat de Meierij later, met aanwending van dit werkwoord in de benaming, het *koppelmes* heeft gelanceerd en dat in een nog latere periode, ook weer vanuit de Meierij, de *koppelboor* ingang heeft gevonden.